

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עככ"ב - לכריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכיו"ר

גליון מס' 384

ערש"ק פרשת "כי תבוא", יז' באלול תשע"ג

כיצד להתזיל?!

נתאר לעצמינו: ביום אביב נעים, הלכנו ברחובה של עיר לצורך מסוים. לפתע ללא הקדמה מוקדמת התקדרו השמיים בעבים וגשם כבד ניטח ארצה. בעודינו המומים וחושבים היכן לתפוס מכסה, פונה אלינו אדם בפנים מאירות ומזמיננו לחסות בצל המסעדה שלו עד "יעבור זעם". אנו מודים לו מקרב לב, ובצעדים מהירים נכנסים למסעדה, תופסים פינה צדדית כדי לא לעורר את לב הסועדים. בסמוך אלינו אנו מבחינים באדם בעל הדרת פנים, הסועד סעודה דשנה. לאחר דקות אחדות, מסיים הוא את ארוחתו. לשאלת בעל המסעדה האם חפץ הוא להזמין דבר נוסף, עונה הוא בנימוס ובהבעת תודה "מלא הוא עד אפס מקום" מעטירות שפתותיו בחיבה! בעת שבירך בקול ובנעימה ברכת המזון, נכנס למסעדה בחור צעיר שלגדול רעבונו ביקש ושאל האם יש מנה מוכנה, שאלתו נענתה בחיוב. הצלחת עטורת המטעמים ניתנה בידו, ולא נותר לו אלא לעשות "מכה בפטיש" באסיפת סלטים מינים ממינים שונים, רוטבים ותבלינים... והנה יושב הוא סמוך ונראה למקומו של האדם הדור הפנים. להפתעתנו כי רבה פונה "הדור הפנים" אל הנער עוד קודם שטעם מטעמת כל שהיא מארוחתו הדשנה, וביקש אם אפשר לטעום כמה כפיות "קטנות" בלבד! מסתבר שבליבנו הייתה מתרחשת מלחמה לא קטנה, מחד היינו חושבים איזו חוצפה! ובנוסף גם היינו מוסיפים ומעלים קושיא חזקה והרי טען הוא בפיו שביטנו מלאה עד אפס מקום! נו, כנראה שאין הוא אלא שחקן ממולח המראה עצמו כחסידי ועניו עד שזה מגיע לכיס של אחרים... ומאיך הרי מצווים אנו לדון לכף זכות ואדם זה נראה כאדם כשר לפחות עד לרגע זה... אולם אם לבסוף היינו ניגשים לבחור הצעיר לאחר שהאדם הדור הפנים נגס "ללא רחם" בצלחתו ושב לביתו, ומבקשים לשאול במחילה כיצד הוא זכה למידות כאלו שהסכים הוא לתת מנות הגונות לאדם שזה עתה שבע ודשן וברכת המזון ומילותיה הקדושות "מה שאכלנו יהיה לשבעה וכו'" יעידו כאלף עדים על כך... וזאת ללא שום תרעומת וכעס מצידו?! והבחור עונה שאין אלו מידות טובות. ואלף את הסיבה פשוטה היא, זהו אביו שגידלו מיום לידתו טרח ועמל בו ללא ליאות ואף את התשלום למסעדה שילם הוא עבור... בבת אחת היינו מכים על חטא שחשדנו בכשרים ולהבא נקשיב היטב למצוות התורה הקדושות ולא ליצרי החומר האפלים... אחים יקרים, במה דברים אמורים? בפרשתנו מצווים אנו על הבאת הביכורים, היבול הראשון הגדל בשדה, מעלים אנו לבית המקדש, ויכול אדם לבוא לטעון ולרטון: בעשר ידי חרשתי, זרעתי, ערגתי והשקתי, ועכשיו שהמנה הראשונה מוכנה, "נאלץ" אני לתת אותה, האם אין זו התאכזרות לשמה?! אולם תורתנו הקדושה מעמידה אותו "במקום" ולהבחין ולראות בעין נקייה ללא נגיעות "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוך ולביתך וכו'", וכפי שביאר ה"מעם לוועד" שלאחר שהבאת את הביכורים והודית שהכל שייך לקב"ה, לא יקשה בעיניך לתת מחלקך גם ללוי ולגר אשר בקירבך ובדאי שלא ירא בעיניך לתת לה' יתברך ולקיים מצוותיו בעין יפה ונפש חפצה! כיום שלצערנו חרב בית המקדש ואין מקיימים בפועל את מצוות הביכורים, למדו בעלי המוסר לימוד גדול למעשה גם לימינו אנו, פותחים את יומנו בהודאה לבורא עולם: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתו בחמלה רבה אמנותך", כבר בראשית היום בתחילת העבודה מקבלים עלינו עול ונועם עבודתו יתברך בלב שלם ונפש חפצה, כי הבריאות - הוא נותן!, ופרנסה? הוא זן ומפרנס! ובעצם מה לא?! כך שבאופן טבעי רגלינו, ידנו וכל אברינו ירוצו לקיים רצונו יתברך בחיבה ושמחה, עד שזוכה לבניין בית הבחירה בימינו במהרה, אמן!

תנאים מוזיזים!

צועדים אנו בצעדי ענק ליום הדין הגדול והנורא - יום ראש השנה. כעת לפני פסק וגזר הדין ניתן לשנות ולשפר, ניתן למחוק את החובות, ולהרבות מצוות. נתאר לעצמינו אדם שמחפש עבודה. והנה לאחר זמן רב ומאמצים כבירים הוא מוצא לו עבודה עם תנאים מדהימים. משכורת שמנה ורכב צמוד, פלאפון (כשר כמובן) על חשבון החברה וביטוח מנהלים מורחב. חופשות ותגמולים ואפשרות קידום. אך עם זאת מוזהר הוא שאם יתשל במלאכתו ויפגום באמונו, יזלזל בעבודה והתנער מהחובות המוטלות עליו, צפוי הוא לקנס כספי עצום ואף להעמדה למשפט. רק אדם פתי יתקבל לאותה עבודה ולא יהיה אחראי, יזלזל בתפקידו וימעל במחויבותו. כולנו מסיכמים לכך. אך אם נתבונן נראה שכולנו יתחייבו בתנאי עבודה אלו. אם נטיב את דרכינו ונשמור אורחותינו, נקיים את התורה והמצוות ונדבק בבוראנו, נזכה לכל הטוב שבעולם, וכמו שכתוב בפרשתנו: "והיה אם שמעו תשמע בקול ה' אלוך לשמור ולעשות את כל מצוותיו אשר אנוכי מצוך היום ונתת ה' אלוך עליו על כל בני הארץ. ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך כי תשמע בקול ה' אלוך". אך אם חלילה נמעל מעל ונתרחק מבוראינו, נפנה עורפנו לתורה ולמצוות, ה' יתברך לא ימחל ולא יוותר... אשרי אדם ששם על ליבו לחזור לבוראו ולשפר אורחותיו, להתחזק בתורה ובמצוות ביתר שאת וביתר עוז, ובפרט בימים אלו עת כף המאזניים מתנדנדת אילך ואילך וכל מצווה וחסד, תורה ותפילה, גמילות חסדים ומחשבת תשובה, יכולה להכריע את הכף שלו ושל כל העולם כולו לזכות. נתאמץ ונשתדל יותר ויותר ונזכה לכתיבה וחתומה טובה.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
20:26	19:52	18:54	ת"א
20:30	19:50	18:39	י-ד
20:30	19:53	18:46	ח'כ"ה
20:30	19:54	18:55	כ"ש

הפסרת השבוע: "קומי אורי"

מטעמים לשבת

יתברך ולשוב בתשובה, כי אם מניח אתה לצער השכינה שיימשך זמן כה רב...

(מעיינה של תורה)

"ושמרתם את דברי הברית הזאת, למען תשכילו את כל אשר תעשיון" (כט, זז)

פירש הרב "צרוך המור" זצ"ל: למרות שעיקר תכלית שמירת התורה והמצוות היא להנחיל אותנו את העולם הבא, האושר הרוחני הנצחי שאין ערוך לו, הרי השומר מובטח לו גם שיצליח בכל אשר יעשה בעולם הזה, והריהו נוחל את שני העולמות! וזהו שאמרו רבותינו: אמר רבי יהושע בן לוי, דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים, שכל העוסק בתורה - נכסיו מצליחים. כתוב בתורה: "ושמרתם את דברי הברית הזאת - למען תשכילו את כל אשר תעשיון". שנוי בנביאים: "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך - כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל". משולש בכתובים: "כי אם בתורת ה' חפצו... וכל אשר יעשה יצליח!"

(מעייני השבוע)

תנא דבי אליהו: "לעולם יהא אדם עניו עם אביו ואמו, ועם אשתו ובניו ובני ביתו, ועם שכניו וקרוביו ועם כל אדם. כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ומקובל על הבריות, וממלא ימיו ושנותיו בשם טוב, ובזה אשתו ובני ביתו יראים ממנו, שנאמר: וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ויראו ממך". יש הסבורים שהעניו זוכה ליחס זילזול. וטעות היא, הוא זוכה להערכה וליראת כבוד!

(מעייני השבוע)

"בניך ובנותיך נתונים לעם אזור... ואין לאל ידך" (כוז-לב)

כתב בספר "אמרי שפר": בשעה שתוקף אותך הצער האיום והנוקב על אשר בניך נתונים בידיים זרות, הלא עליך להבין עד כמה גדול צערו של הקדוש ברוך הוא בעת שבניו נתונים בידי הגויים המענים ונוגשים אותם, והיה עליך לשוב בתשובה שלמה ולהתפלל לפני השם יתברך בתחנונים, כדי שתסייע לשם קץ לצער השכינה - והנה לבסוף "ואין לאל ידך" - כלל אינך מרים את ידך כלפי מעלה להתפלל לפני השם

"לא עברתי ממצוותיך ולא שכזתי" (כו, יג)

כתב בספר "מנחם ציון": ישנם אנשים שאמנם הם מתפללים כל התפילות ומקיימים מצוות מעשיות, ברם הן נערכות ונעשות מתוך שיגרה ורגילות שנעשו להם כטבע שני, אף הכריעות שלהם בתפילת שמונה עשרה נעשות מאליהן בלי שהם ירגישו בהן, הם שוכחים ומסיחים את דעתם מן האמור בתלמוד (ברכות כח:): "כשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים". וכן מן האמור (אבות ב, ג): "כשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום". בפסוק זה מתודה מביא המעשרות, לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי בעשייתן, אותך, צורי קוני וגואלי.

(תורת הפרשה)

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מבוך" (כוז, י)

כיצד יכול אדם להגיע לכך? בספר הקדוש "ראשית חכמה" הביא דברי חז"ל שהקדוש ברוך הוא שורה אצל העניו, והביא דברי

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

הגאון רבי יוסף קובו זצ"ל היה רבה של סלונקי לפני כשלוש מאות שנה. נערץ היה על כל בני דורו, חכמיהם וגדוליהם, שהריצו אליו שאלותיהם בהתבטלות עצומה, כמשתקף מספר תשובותיו "גבעות עולם". גם קדושתו וצדקתו היו להלל, ומרן החיד"א זצ"ל מכנהו: "הרב הגדול, קדוש יאמר לו, מלומד בניסים". בימיו הורע מצב הקהילה עקב המיסים הכבדים שהושטו עליה, ופרנסי העיר לא ראו מוצא אלא לשתף את החכמים שתורתם אומנותם במעגל המיסים, בעוד שעד אז פטורים היו מעול המיסים, כדון, וחיובם היה מצריכם להבטל מן התורה ולפשוט ידם במסחר כדי להשיג דמי המס. רבי יוסף ניהל מערכה חריפה והעביר את רוע הגזירה, באפשרו לחכמים להמשיך להקדיש עצמם לתורה. מרן החיד"א מספר, שבימי רבי יוסף התגלה אדם אחר כמגיד עתידות ומגלה צפונות, ואמרו עליו שיש לו מלאך מגיד מן השמיים המגלה לו רוים ונסתרות. הלכו אליו גדולי ישראל מרבני העיר והשתאו על הסודות ורוי התורה שגילה, בעוד שלפני כן היה אדם פשוט ורחוק מידיעת התורה. אבל כשלומדים מפי מלאך, אין בכך פלא! כשהגיע השמועה לרבי יוסף, אמר להם: "צאו וראו כיצד נוהג הוא באכילתו". התבוננו וראו שאוכל הוא בתיאבון רב כמויות גדולות. אמר להם: "אם כן, אין עוד צורך לבדוק אחריו, כי אכילתו מעידה עליו שאינו שייך לקדושה!" והדברים מבהילים! זהו שנאמר: "וזבחת שלמים ואכלת שם לפני ה' אלוךיך", וכתב רבינו יעקב סקילי זצ"ל בספרו "תורת המנחה": "מלמד שאין השמחה באכילה ושתיה אלא לעבוד את ה'!"

(מעייני השבוע)

פרשתנו פותחת בעניין הביכורים, שכל עניינם - הכרת טובה: "הגדתי היום לה' אלוךיך" - שאיני כפוי טובה. עד היכן הכרת הטוב, דבר זה לימדנו **מרן החיד"א זצ"ל**, וזו לשונו: "שמעתי מגבר דחיל חטאין, חזרן במצוות, ירא ה', זלה"ה, ששאלו לו היכן נמצא בתורה עונש כפוי טובה. והשיב שאדום אמר: "לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך", ולא הקפיד עליו ה'. אך על עמון ומואב הקפיד, דכתיב: "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה', על דבר אשר לא קידמו אתכם בלחם ובמים" - מאחר שהיה כפוי טובה, שאברהם שם נפשו בכפו להציל לוט (שהיה אבי עמון ומואב) - וזה כתבתי שלא להיות כפוי טובה, שבעת צערו ודחקו ומכאוביו הפליא - הגבר דחיל חטאין הנ"ל - חסדו לי, לכן לזכותו כתבתי זה. וכבר לימדנו הרב "פנים מאירות" ורבינו יהודה החסיד דאין צריך להזכיר שמו, כי הוא יתברך יודע כל נסתרות ושפתיו דובבות, להשיב לאדם כפעלו כעל גמולות ישלם". מנוסח הדברים מוכח שאותו אדם טוב ומטיב כבר נפטר לבית עולמו, ולא היה בהזכרת שמו משום: "מברך רעהו בקול גדול, קללה תחשב לו". ומדוע כיסה הגאון את שמו. ובעיקר הדבר, תמימה רבתי כאן: שר התורה מרן החיד"א, אשר כל רז לא אניס ליה, ודאי ידע כי "חידושו" של האכסנאי הצדיק כתוב במפורש ברמב"ן על אתר, ולא העיר על כך אף ברמז! אכן, זה הוא פרק בלימוד הכרת הטוב, וקושיא אחת מתורצת בחברתה: את הדברים פירסם בשם המארח ולא הזכיר שאלו דברי הרמב"ן, כדי שיהיו שפתי המארח דובבות. אבל את שם המארח לא פירסם, שלא יזולל שמו על שלא ידע רמב"ן מפורשו...

והייתם לי סגולה

סגולה לפרנסה לקיים בכל מוצאי שבת סעודת מלווה מלכה (סגולות ישראל מערכת פ').
סגולה נוספת לפרנסה לומר בכל יום י"ג עיקרים, וגם לקרוא את אגרת הרמב"ן (שם).

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

חינוך הבנים

אתה אשם!!!

כתוב בספר חינוך הבנים שהבן מטבעו נמשך אחר האב, ולכן כל מה שהאב אומר הוא בעל חשיבות מכרעת כי בעיני הבן, זו היא המציאות. על האב לנצל אמת זו כדי לחנך ולהדריך את בנו, למשל אם האב רוצה לחנך את בנו במידת הכנסת אורחים, הרי הדרך הטובה ביותר היא קיום מעשי של מצות הכנסת אורחים בבית בסבר פנים יפות ובשמחה, וחיבוב המצוה על הילדים. אבל אפילו כשאין לאב עצמו אפשרות לקיים את המצוה בפועל ממש, הוא יכול לשבח את מי שמקיים המצוה ולהתקנא באושרו, ולהביע את כאבו על שאין באפשרותו לקיים מצוה זו. כך הוא מקנה לילדיו את ערך המצוה והאושר הגדול הטמון בזכות לקיים מצות הכנסת אורחים. וכבר אמרו רבותינו בתלמוד (סנהדרין יט.): "קשוט עצמך ואחר כך תקשוט אחרים". וידוע המעשה שכתב הבן איש חי באדם אחד שהיה קל דעת ומזלזל במצוות, אבל כיון שידע בתוך תוכו את האמת, ברצונו היה להעניק לבנו חינוך יהודי טהור. והנה ביום בהיר אחד כשהגיע זמן ארוחת הערב, בראות האב שבנו אינו נוטל את ידיו, לקח מקל ורצה להכות את בנו, ובטעות קיבל הוא עצמו את המכה ביד שמאלו. אשתו שניצבה לידו חייכה בהנאה, אמר לה בעלה: וכי את שמחה לאידי? ולשמחה מה זו עושה? ענתה לו בצדק: בשמים ידעו לכוין בדיוק מי יקבל את המכה, כיון שאתה בעצמך לא נוטל ידים, אם כן מדוע מבקש אתה מהבן ליטול את ידיו? ואז הבין הבעל את טעותו ויבוש ויכלם. הסיפור הנ"ל מדבר בעד עצמו, כי לצערינו ישנם כאלה שחוזרים מעבודתם בערב וקוראים עיתונים למיניהם ומאבדים את זמנם להבל וריק, ובו בזמן רוצים הם לזכות לבנים גדולי תורה, וצועקים על בניהם שילמדו תורה, והלא יש להם להתבונן ולחשוב, כי מה יעשה הבן ולא יחטא, אם רואה שאביו בעצמו לא פותח ספר קודש. ואין ספק שהורים כאלו עושים את הכל בשגגה מחמת חסרון ידיעה, שהתרגלו לקרוא עיתונים וקשה להם להבדל מהם, ובתוך תוכם יודעים הם את האמת, ולכן רצונם שבניהם יגדלו בתורה, ועל כן נאמר בתורה: "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון", ודרשו רבותינו בתלמוד (בבא בתרא עח:). בואו ונחשוב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה, ולכן יש לאב להשתתף בשיעורי תורה, ואז יזכה שבנו יקח דוגמא טובה ממנו, ויתעסק אף הוא בדברי תורה. ואשרי הזוכה לכך ויפה שעה אחת קודם.

שלום בית

זהירות! יולדת לפניך!

נושא שלום בית חשוב הוא עד מאוד בשמים, כמה הזהירונו חז"ל מדמעתה של האישה ומאונאתה, אך חמור הדבר שבעתיים כאשר האישה חלושה, לאחר לידה ואז מתחילים הויכוחים מי ישב סנדק? מה השם? באיזה אולם? ומלבד איסור המחלוקת, חמור הדבר שבעתיים כאשר יסופר המעשה שלפנינו המובא בספר סידרת תיקון המידות: מעשה באחד מאברכי הישיבות בירושלים העתיקה שנולד לו בן. לאשתו של אותו צורב (אברך), היה קרוב משפחה מוהל שתמך בהם. קרוב זה היה ידיד של אחד ממשכילי ירושלים שפרץ גדרי החינוך. הלך אותו קרוב מוהל והשפיע על היולדת שתכבד את אותו "משכיל" בסנדקאות. הדבר נודע לידידי האברך ויחר להם מאוד, ויחד עם אבי הרך הנולד טיכסו עצה לסכל את הכיבוד. הם באו לידי החלטה סודית, להקדים את הברית בשעה אחת, לפני השעה שהודיעו לאותו משכיל ולאותו קרוב, כך שכשהם יבואו כבר יהיה לאחר הברית. לשם הצלחת המבצע היו זקוקים איפוא למוהל משלהם, נמנו וגמרו להזמין את הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, שנודע למוהל מומחה, ובדאי ישמח לסייע בהצלחת התוכנית. הם הלכו לביתו וגילו לו את התוכנית. אך מה השתוממו לשמוע דוקא מפי רבי יוסף חיים את תשובתו התקיפה: אין אני מוכן לתת יד בענין זה, לא אהיה מוהל בברית הזו! הם ניסו לשכנעו, אך ללא הצלחה, כך שכל התוכנית ירדה מן הפרק. כשנודע הדבר לגאון רבי יהושע ליב דיסקין על סירובו של רבי חיים אשר בגללה בוטלה כל התוכנית, נענה ואמר: אם רבי חיים סירב טעמו ונימוקו עימו, כי בודאי שיער שאחרי שיוודע הדבר ליולדת, תבוא לידי צער והתרגזות, וכעס אצל יולדת עלול לפגוע בבריאותה, הרי עלולים להיות "אדם המזיק" בגלל חשבונות של "לשם שמים", ולו כמה צודקים שיהיו. ואולי אפשר גם להביאה לידי סכנה... ואכן קלע רבי יהושע ליב למטרה הנכונה, כי חשבון מוסרי זה מנע את רבי חיים מלהשתתף בדבר. ואם בארזים כך, מה נענה אנו איזובי הקיר? ניזהר ונשמר בתקופה זו יותר למען ייטב לנו ולבנינו עד עולם.

אמרי שפר

- * הרה"ק רבי אברהם מסוכצ'וב זצ"ל אומר: קשר של תפילין של ראש - התקשרות לקב"ה. קשר של יד - התקשרות כל ישראל יחד.
- * הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל אומר: נשיקת חוטי הציציות של בעל עגלה פשוט, חשובה במרומים לפעמים יותר מקילוסים של המלאך מיכאל.
- * הרה"ק רבי נחמן מברסלב זצ"ל אומר: כמספר החוטים שבטלית, כך מספר הדמעות שהזלתי עד שזכיתי להשיג - טלית מה.
- * הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורה זצ"ל אומר: שתיית יין יש בה לפעמים משום מצוה, אך ככל מצוה גם כאן חל האיסור של "בל תוסף". (פתגמים נבחרים)

ועל כן יאמרו המושלים-משל ונמשל

מכיל שישים אמות. שאם לא כן - יצא שכרם בהפסדם. כיצד יווכחו בכך, איך יאמתו זאת? הן לא יגלגלו כל גליל, ולא יפרשו את כל הבדים! מה יעשו? יטלו גליל אחד ויפרשוהו לכל אורכו, וימדדוהו. אם יש בו שישים אמות בד, יש להניח שכן הוא בכולם. באיזה גליל יבחרו לניסוי זה? ודאי יבחרו באותו גליל הנראה דק וקל משקל מכולם. ואם בו היה מידה האמורה - לא יהיה עוד ספק לגבי כל השאר. כך הופיע הקב"ה ואתא מרבבות קדש ועימו שש מאות ושלוש עשרה גלילי סחורה מרהיבה ונפלאה, תרי"ג מצוות, והודיע לעמו, שהן מסוגלות לכל טוב. להיטיב את האדם, ולהנחילו אושר בשני העולמות. ועוד הודיעם כי סגולה מופלאה טמונה במצוות, שאין אדם מפסיד מאומה בקיומן. ולא זו בלבד, אלא שהקב"ה מעניק לו בכפל כפליים! עמדו הכל והשתאו: להיות מאושרים בעולם הזה, ולנחול עולם הבא, וכל ההוצאות יוחזרו, ועוד יקבלו ביד נדיבה?! אמר הקב"ה: "ובחננוני נא זאת". טלו את האריג הדק והקל מכולם, ותמדדוהו. קחו את המצווה שמוציאים עליה הכי הרבה כסף. מצוות המעשרות שמוציאים עליה אחוזים נכבדים מהיבול - ותראו, "אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די!", ואם תווכחו שכן הוא, על אחת כמה וכמה בכל שאר המצוות!

(שערי ארמון)

הכל נקצב בראש השנה - חוץ מהוצאות המצוות. שנינו בגמרא (ביצה טז.): "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה. חוץ מהוצאות שבת ויום טוב, ומהוצאת בניו לתלמוד תורה. שאם הוסיף, מוסיפין לו, ואם פחת פחתין לו". ובשיטה מקובצת הביא דברי הריטב"א ז"ל: "דלאו דוקא הוצאת שבת ויום טוב, דהוא הדין לכל הוצאה של מצוה. אלא נקט דוגמאות אלו, הרגילים ושכיחים". נמצאנו למדים, שהקב"ה מחזיר כל הוצאות המצוות, מחוץ למה שנגזר על האדם בראש השנה. אבל המגיד מדובנא זצ"ל השמיענו רבותא. לא זו בלבד שהוצאותיו מוחזרות לו, אלא שהוא זוכה בגללן לעושר מופלג ושפע רב! לכאורה, מצינו שכר זה רק במצוות המעשר, שעליה נאמר: "הביאו את כל המעשר בית האוצר... ובחננוני נא בזאת אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג,). אבל המגיד מדובנא זצ"ל חידש, שהוא הדין בכל שאר המצוות. אם כן, מדוע השמיענו זאת הנביא דוקא במצוות המעשרות? על כך השיב - במשל. אל העיר הגיע עגלה עמוסה גלילי בדים. הבדים - מרהיבים, הסחורה - משובחת, והמחירים - זולים. אבל המכירה, הצהיר בעל העגלה, היא רק בסיטונאות, בגלילים שלמים. בכל גליל - שישים אמות בד. נקהלו סוחרי הבדים, התפעלו מהסחורה, מהטיב והיופי, והזמינו - זה עשרה גלילים, וזה עשרים. אבל תחילה החליטו לראות האם אין מרמים אותם. האומנם כל גליל

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אסור לומר פסוק "שמע ישראל" פעמיים, בין כשכופל תיבה תיבה ובין כשאומר הפסוק כולו וחוזר ואומר. מפני שנראה כאילו מקבל עליו שתי רשויות חילה. ויש להחמיר בזה ולא לכפול פסוק או תיבות, בכל שלוש הפרשיות של קריאת שמע, ולא רק בפסוק הראשון.
- ✓ הקורא קריאת שמע לא ירמוז בעיניו, ולא יקרוץ בשפתיו, ולא יראה באצבעותיו כל זמן שקורא פרשה ראשונה של קריאת שמע, שהיא עיקר קבלת עול מלכות שמים. ואפילו לצורך מצוה אסור לרמוז או לקרוץ בקריאת פרשה ראשונה. ויש מחמירים גם בפרשה שניה כשזה לא צורך מצוה, אבל לצורך מצוה מותר לרמוז בפרשה שניה לכל הדעות.
- ✓ אין לגבאי צדקה ועניים להסתובב ולאסוף מהציבור צדקה בזמן שקוראים קריאת שמע, כיון שמבלבלים הם את הציבור, ומתבטלים באותה שעה מלכוין בקריאת שמע.
- ✓ מותר לקרוא קריאת שמע כשהוא הולך עומד, יושב, רוכב. אבל אסור לקרוא כשהוא שוכב על גבו או על פניו.
- ✓ אף על פי שרשאי לקרוא קריאת שמע כשהוא הולך, מכל מקום בשעת אמירת פסוק "שמע ישראל" צריך לעמוד. דהיינו לעצור מהילוכו ולהתעכב במקום אחד, ולקרוא בעמידה או בישיבה. והוא הדין לפסוק ברוך שם וגו', שצריך לעצור מהילוכו.
- ✓ היה שוכב על צידו, רשאי לקרוא קריאת שמע אפילו לכתחילה, ובלבד שהוא שוכב על צידו לגמרי, שאז רשאי לקרוא אפילו כשנוטה מעט על צידו.
- ✓ היושב וברצונו להחמיר ולעמוד בכדי לקרוא קריאת שמע של שחרית, נקרא עבריין. אבל אם עומד כדי להעביר את השינה - מותר. ואם היה עומד לפני קריאת שמע, ורוצה לקרוא קריאת שמע בעמידה מפני שנוח לו יותר בעמידה - רשאי לעשות כן. ומכל מקום עדיף יותר לשבת בשעת קריאת שמע, כיון שעל פי הסוד ראוי יותר לשבת בשעת קריאת שמע, וגם כדי שתהא דעתו מיושבת עליו.
- ✓ כשקורא קריאת שמע ומגיע לפסוק: "וקשרתם לאות על ידך", ימשמש בתפילין של יד וכשאומר "היו לטוטפות בין עיניך", ימשמש בתפילין של ראש. וכן כשמגיע לפרשה שניה ואומר "וקשרתם אותם לאות על ידכם", ימשמש בתפילין של יד. וכשאומר "היו לטוטפות בין עיניכם", ימשמש בתפילין של ראש. והמנהג לנשק את היד לאחר שמשמש בתפילין משום חיוב מצוה. ויש שאין נושקים את היד, אלא ממשמשים בתפילין עם הרצועה של תפילין של ראש (או עם חוט הציצית) ואתם מנשקים.
- ✓ מצוה לאחוז את הציציות ביד שמאל כנגד הלב בשעת קריאת שמע, רמז לדבר: "היו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". ויאחזם בין קמיצה לזרת. וכן פשט המנהג בכל ארץ ישראל. וגם אדם שהוא איטר יאחז את הציציות ביד שמאל, כיון שהציציות צריכות להיות כנגד הלב, והלב הוא בשמאל.
- ✓ כאשר אומר בברכת אהבת עולם "מארבע כנפות הארץ", יקבץ את כל ארבעת הציציות ויאחזם בידו השמאלית, וכשיגיע לפרשת ציצית, יאחז חוטי הציצית בידו הימנית, וגדולי הציציות בידו השמאלית, ויאחזם עד שיאמר "ונאמנים ונחמדים לעד", ואז ינשק הציציות ויניחם מידו.
- ✓ כשאומר "וראיתם אותו" ימשמש בציציות שלפניו. ויש נוהגים להסתכל בציצית כשמגיעים ל"וראיתם אותו" ולהעבירם על העיניים, ומנהג יפה הוא וחיוב מצוה. וגם נוהגים לנשק הציציות בשעה שרואים אותם, והכל חיוב מצוה. וגם כשאומר "ואחרי עיניכם" יעבירם על גבי עיניו וינשקם. ויש נוהגים לנשק הציציות בכל פעם שמזכיר תיבת "ציצית".
- ✓ כל המעביר ציציות על עיניו כשקורא פרשת ציצית - מובטח לו שלא יבוא לידי סימוי עיניים.
- ✓ בקריאת שמע יש רמ"ה תיבות, וכדי להשלים לרמ"ח תיבות כנגד אבריו של האדם, תיקנו שהשליח ציבור אחר שסיים לומר "אני ה' אלוקיכם אמת", חוזר הוא ואומר "ה' אלוקיכם אמת".
- ✓ הקורא קריאת שמע ביחיד, בשחרית או בערבית, או שקורא קריאת שמע שעל המיטה, חוזר ואומר (לאחר שאמר "אני ה' אלוקיכם אמת"): "ה' אלוקיכם אמת", כדי להשלים רמ"ח תיבות. אבל המתפלל עם הציבור, ישמע שלוש תיבות אלו מהשליח ציבור ויצא ידי חובה. (וזאת לאחר שהיחיד עצמו סיים את הקריאת שמע בתיבות "אני ה' אלוקיכם אמת"). ואם חושש שמא השליח ציבור אינו בקי בהלכה לכוין להוציא את השומעים ידי חובה, טוב שיחזור עמו תיבות אלו.

(התפילה והלכותיה)